

OECD *Multilingual Summaries*

Society at a Glance 2014

OECD Social Indicators

Summary in Polish

Przeczytaj całą publikację pod adresem: 10.1787/soc_glance-2014-en

---

Spółeczeństwo w skrócie — 2014

Wskaźniki społeczne OECD

Streszczenie w języku polskim

Po upływie ponad pięciu lat od kryzysu finansowego w wielu krajach OECD wysokie stopy bezrobocia i utrata dochodów powodują pogarszanie się warunków społecznych. Możliwości rządów w zakresie przeciwdziałania tym problemom ogranicza konsolidacja fiskalna. Cięcie wydatków na cele socjalne może jednak dodatkowo pogorszyć sytuację najbardziej zagrożonych grup społecznych i wywołać problemy w przyszłości. Kraje OECD mogą sobie skutecznie radzić z tymi wyzwaniami wyłącznie przez wprowadzenie dobrze zaprojektowanej polityki popartej odpowiednimi zasobami. Główne gospodarki wschodzące, które nie odczuły najdotkliwiej skutków kryzysu, borykają się z innymi problemami. Niemniej jednak doświadczenia krajów OECD stanowią dla nich istotną wskazówkę na etapie tworzenia systemów opieki społecznej i „uodparniania” tych systemów na ewentualny kryzys.

Kryzys finansowy przyczynił się do kryzysu społecznego

Perturbacje finansowe lat 2007–2008 wywołały nie tylko kryzys ekonomiczny i fiskalny, lecz także społeczny. Kraje, które najsilniej i najdłużej odczuwały skutki spowolnienia, doświadczają teraz znacznych efektów ubocznych dotyczących dochodów, sytuacji mieszkaniowej i perspektyw zatrudnienia obywateli. Około 48 mln ludzi w krajach OECD poszukuje pracy — o 15 mln więcej niż we wrześniu 2007 r. — a znacznie więcej osób jest w trudnej sytuacji finansowej. W Grecji, Hiszpanii i Irlandii podwoiła się liczba osób w gospodarstwach domowych bez jakichkolwiek dochodów z tytułu pracy. Grupy o niskich dochodach najmocniej odczuły skutki kryzysu, podobnie jak ludzie młodzi i rodziny z dziećmi.

Konsekwencje społeczne mogą być odczuwalne przez wiele lat

Trudna sytuacja gospodarstw domowych i ograniczanie wydatków budżetowych na cele społeczne sprawia, że coraz więcej ludzi odczuwa niezadowolenie z sytuacji życiowej; spada też zaufanie do rządzących. Istnieją również oznaki wskazujące, że kryzys będzie miał długofalowy wpływ na przyszły poziom dobrobytu. Niektóre społeczne konsekwencje kryzysu dotyczące kwestii zakładania rodziny, płodności i zdrowia będą odczuwalne właśnie dopiero w długim terminie. Poziom dzietności od początku kryzysu wciąż spada, pogłębiając problemy demograficzne i fiskalne związane ze starzeniem się społeczeństw. Rodziny ograniczają także niezbędne wydatki, m.in. na pożywienie, obniżając w ten sposób aktualny i przyszły poziom własnego dobrobytu. Wciąż jest zbyt wcześnie na ilościową ocenę długofalowych konsekwencji dla zdrowia społeczeństwa, jednak bezrobocie i problemy gospodarcze uznaje się za czynniki sprzyjające różnego rodzaju problemom zdrowotnym, m.in. zaburzeniom psychicznym.

Inwestowanie dzisiaj pozwoli uniknąć wyższych kosztów w przyszłości

---

Krótkoterminowe oszczędności mogą się przełożyć na znacznie wyższe koszty w przyszłości i rządy powinny priorytetowo traktować kwestię finansowania programów inwestycyjnych. Obecne cięcia wydatków na ochronę zdrowia nie mogą zwiększać zapotrzebowania na opiekę zdrowotną w przyszłości. Kraje najbardziej dotknięte problemem powinny zapewnić dostęp do usług wysokiej jakości dla dzieci i zapobiegać wykluczeniu z rynku pracy osób kończących szkołę.

Grupy zagrożone potrzebują wsparcia już dzisiaj

Dla efektywności inwestycji społecznych konieczne jest ich wkomponowanie w odpowiednią pomoc dla najuboższych. Utrzymanie i wzmacnianie wsparcia dla grup najbardziej zagrożonych musi pozostać kluczowym elementem każdej strategii żywienia społeczno-gospodarczego. Rządy powinny odpowiednio projektować i planować w czasie wszelkie działania w zakresie konsolidacji fiskalnej, ponieważ skutki dystrybucyjne takich działań mogą się znacznie różnić, np. osoby ubogie mogą silniej odczuwać negatywne skutki ograniczenia wydatków niż wzrostu podatków.

Ograniczone możliwości cięcia wydatków związanych z bezrobociem

---

Trudna sytuacja na rynkach pracy oznacza niewielkie możliwości cięcia wydatków w zakresie świadczeń dla bezrobotnych, pomocy społecznej i programów aktywizacji rynku pracy. Oszczędności, o ile są możliwe, należy wprowadzać odpowiednio do tempa żywienia. W szczególności ukierunkowane świadczenia w ramach systemu zabezpieczeń socjalnych są priorytetem w krajach, w których tego typu wsparcie nie jest istniejące, jest trudnodostępne i w których osoby długotrwale bezrobotne tracą prawo do świadczeń dla bezrobotnych. Należy unikać szeroko zakrojonych cięć transferów socjalnych, np. świadczeń na cele mieszkaniowe, świadczeń rodzinnych i z tytułu opieki nad dziećmi, gdyż stanowią one często niezwykle ważny element wsparcia dla rodzin o niskich dochodach i osób samotnie wychowujących dzieci.

Ukierunkowanie może przynieść oszczędności przy jednoczesnej ochronie osób zagrożonych

---

Efektywniejsze ukierunkowanie działań może zapewnić znaczne oszczędności przy jednoczesnej ochronie grup zagrożonych. Szczególnie reformy systemu ochrony zdrowia powinny się skupiać na ochronie osób najbardziej zagrożonych. Konieczne jest jednak dopracowanie ukierunkowanego podejścia, żeby uniknąć tworzenia niepożądanych zachęt zniechęcających ludzi do poszukiwania pracy. Przykładowo, dla bezrobotnych, którzy podejmą pracę, przejście z zasiłku na pensję może oznaczać straty lub niewielki zysk.

Wspieranie rodzin w walce z przeciwnościami

Poważne argumenty przemawiają za tym, żeby wsparcie rządowe projektować w taki sposób, by raczej wykorzystywać i uzupełniać możliwości gospodarstw domowych w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami, a nie wyręczać je w tym. W tym kontekście szczególnie istotne staje się zapewnienie efektywnego wsparcia w zakresie zatrudnienia, nawet jeśli w krótkim terminie wiązać się to będzie ze wzrostem wydatków na aktywną politykę społeczną. Aktywizacja zawodowa i wsparcie w miejscu pracy powinny zostać utrzymane na rozsądnym poziomie. W wypadku dużej liczby gospodarstw domowych bez pracy działania w ramach polityki powinny się skupiać na zapewnieniu, że wraz z poprawą sytuacji na rynku pracy gospodarstwa te także szybko odczują poprawę. Przykładowo, aby maksymalnie zwiększyć

efektywność, wsparcie i zachęty związane z pracą nie powinny się ograniczać do osób poszukujących pracy, lecz powinny być także dostępne dla ich niepracujących partnerów(-ek).

Rządy powinny się przygotować do kolejnego kryzysu

Aby „uodpornić” politykę społeczną na skutki kryzysu i utrzymać efektywność wsparcia w całym cyklu koniunkturalnym, rządy powinny przyjmować dłuższą perspektywę niż tylko ostatni kryzys. Po pierwsze, należy opracować tworzenie rezerw podczas dobrej koniunktury, które pozwoliłyby na pokrycie rosnących kosztów podczas okresów spowolnienia. Po stronie wydatków wsparcie powinno zostać silniej powiązane z sytuacją na rynku pracy — na przykład przez odczuwalne ograniczenie wydatków na świadczenia w okresach ożywienia oraz przesunięcie dostępnych zasobów ze świadczeń na aktywną politykę zatrudnienia. Po stronie dochodów należy podjąć kroki mające na celu rozszerzenie podstawy opodatkowania, ograniczenie zależności od opodatkowania pracy oraz dostosowanie systemów podatkowych do rosnących nierówności dochodów. Po drugie, rządy muszą kontynuować reformy strukturalne systemów opieki społecznej podjęte przed wybuchem kryzysu. Kryzys nasilił wręcz potrzeby w tym zakresie. Przykładowo, w dziedzinie świadczeń emerytalnych niektórzy przyszli emeryci są narażeni na większe ryzyko w zakresie dochodów z uwagi na dłuższe okresy bezrobocia w wieku produkcyjnym. W kwestii opieki zdrowotnej nieukierunkowane cięcia ograniczające dostęp do świadczeń zdrowotnych dla grup najbardziej narażonych zaleca się zastąpić rozwiązaniami strukturalnymi, które mają na celu likwidację zbędnych świadczeń i zapewniają wzrost efektywności.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org, faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights

Przeczytaj pełną wersję w języku angielskim w iBibliotece OECD!!

© OECD (2014), *Society at a Glance 2014: OECD Social Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/soc_glance-2014-en